

Štev. 10.

V Ljubljani, 1. vinotoka 1916.

Leto XVII.

Mi in naše gore.

4. X. 1916.

Gorá je naših k nebu splaval venec,
ob prsih njenih s strelo grom buči:
Zvestobo, moč lasti si v njih Slovenec,
in zgodovino njemu piše kri! . . .

Iz veka v vek kipijo velikani!
Pod njimi mre in rod poganja nov —
pred vragom last zemljé, jezika brani
in grom posluša ljutih zdaj topov . . .

ob gorskih velikanih, glej, devica:
slovenska zemlja legla je smeje,
v valovih zlatih naših njiv kraljica,
k vasici vas v posete tiho gre.

To zemljo sveto naj le vrag naskoči —
pogum zbudi se v prsih kakor lev!
Naj plane vrag — izdihnili bo ponoči,
ob gorah tožbe mu zamre odmevi!

Ko pesem zmagovalka naše slave
poljubi z vencem naših se gorá —
tedaj na begu vrag razbite glave
poslednjič v boju smrtnem vztrepeta!

Ne boj, ne boj se tam v prestolnem mesti,
srce in roko damo Ti, vladar!
Naprej, na boj za Té v ljubezni zvesti
do zmage valovi nam src vihar!

Fran Žgur.

Domovini.

O, domovina, tebe se opleta
ljubezen moja, tebi le sem vdan!
Kar zna telo, kar more duša vneta —
ves tebi sem do smrti darovan!

Bodočnosti se zarja ti obeta,
od slutnje blage sem prevzet, močan . . .
Ob bratu brat stojimo brez trepeta,
v srcé gre volja, levja sila v dlan!

O, vstani, pridi, doba zaželjena!
Nič več peklà! . . . Na zemlji bodi raj!
Od naše si krvi nam posvečena!

In ko objame slave te sijaj,
takrat ostane želja mi še ena:
Ti vase sprejmi me — pokój mi daj!

E. Gangl.

Prilika.

*Pod nebom ptičic roj žgoli,
na polju pisan cvet dehti —
a ptičji spev in polja cvet
v dnu srca mi je razodeť.*

*Kar svetlih zvezd ima nebo,
odseva vse jih morsko dno:
srce-nebo, srce-morjé,
krasote vse mu v dnu ležé!*

Fran Žgur.

CVETINOMIRSKI:

O Belki in Črnki.

(Konec.)

akraljevala je pomlad, prišlo je poletje. Nukov oče je najel drvarje in hodil z njimi vsak dan iz vasi v jantensko hosto, v Komatarjevo globel, kjer so drvarili; sekali in podirali so visoke bukve in hraste, žagali široka debela in napravljali drva; vzdolž po globeli so se kopičile polagoma bele skladovnice.

»Tok! To—ók! To—ó—ók!...« je odmevalo vedno iz globeli po dolini nazdol, donelo je do vasi same.

Brata sta pasla kozi in poslušala iz daljave bobnečo pesem sekir.

»Tudi midva pojdeva enkrat tja gor... Rado-veden sem, kakšna je tista hosta in globel,« je povzel Tonček.

»Pa kozi vzameva tudi s seboj... seveda!« je premislil Hinko.

Drugi dan popoldne sta že stopala obadva, Belko in Črnko pri sebi, za očetom in drvarji preko doline. Pri Šantečevem mlinu so zavili po ozki brvi nad potokom proti gozdu. Pot se je spenjala vedno više in više; temne smreke so šumele skrivnostno na vsaki strani. Ko so dospeli v Komatarjevo globel, sta se Tonček in Hinko na vso moč čudila; prijazen in domač, obenem pa nenavadno strahoten se jima je zazdel ta kraj. Na eni strani je visel strm holm skoro navpik nad globeljo in je bil ves z belimi, režečimi pečinami pokrit, na drugi strani pa se je razprostiral položen breg z drevjem. — »Če bi prišel kdo na vrh onih-le pečin in bi se ozrl dol, bi se mu gotovo zavrtelo v glavi...« je strahoma pomislil Tonček in strmel proti skalovitemu vrhu.

Belka in Črnka sta tekali nekaj časa nemirno semintja po globeli in obirali listje po grmovih, ki jih je bilo povsod vse polno. Časih se je spustil Tonček nalašč v nagel tek, samo da je skakljala Belka za njim in da je zvončkljal pod njenim vratom zvonček.

Nenadoma pa je planila Črnka z brzimi nogami po strmem holmu, po skalah navzgor. Prestrašen je obstal Hinko in gledal za njo.

»Črnka! Črnka!« je kriknil; a glas mu je zastal v grlu; Črnka ga ni poslušala in je brzela lahkotno po pečinah više in više. Hinku se je temnilo pred očmi; zdelo se mu je, kakor da drvi Črnka po visokem,

navpičnem zidu, ki se dviga do neba samega; hipoma je postal strmi holm v njegovih očeh silno velik, tako velik kakor najvišja gora na svetu...

»Nikdar več je ne bom videl! Padla bo in se pobila do smrti!« ga je presunilo, in potokoma so se mu udrle po licih solze.

A postalo je še hujše; tudi Belka jo je usekala v drznih skokih za Črnko po skalovju navkreber.

Obadva, Hinko in Tonček, sta stala kakor okamenela na enem in istem mestu, gledala kvišku in čakala, kaj bo iz tega. Kozi sta drveli bliskoma preko belih, ostro štrlečih pečin, srborito preskakovali široke zaseke in pridrveli naposled v ponosnem teku na vrh holma, kjer sta obstali.

»Zdaj — konec bo...« sta zastokala brata, ko sta stopili kozi prav na rob visokih pečin in se ozirali radovedno podse v globel.

Pa je bil prazen njun strah; vse se je srečno izteklo. Zazvončkljal je zopet Belkin zvonček, kozi sta se zasuknili in krenili drveč s holma navzdol po taisti poti, koder sta bili tekli poprej. Streloma sta priprhali nazaj v globel in sta sopeč obstali.

»O, ti porednica!« je božal Tonček Belko po glavi, in prišel zopet k sapi.

»Kako sem se bal... in brez potrebe...« se je oddahnil tudi Hinko in gladil Črnko po hrbtu.

Še pred mrakom sta se odpravila kar sama, brez očeta in drvarjev iz globeli proti domu; Belka in Črnka sta trobosali zadaj za njima, se pomudili zdajpazdaj pri kakšnem grmu in tekli zopet naprej.

Blizu doma se je Tonček sezul in obesil črevlje Belki na hrbet.

»Glej, Hinko! Kakšen tovor nese moja koza...« se je ozrl na brata in se nasmehnil. »Še zajahal jo bom... bom videl, če me bo nesla...«

Skočil je še sam na Belkin hrbet in se oklenil z nogama njenega života.

Belki se je šibil hrbet od tolike teže; vkljub temu je vendarle nekoliko poskočila in stekla po poti.

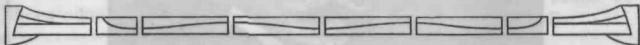
»Hej, to je lepo!« se je veselil Tonček in je jahal ponosno kakor kralj na Belki; v tem trenutku pa je koza močno poskočila in kralj — Tonček se je zvrnil, kakor je bil dolg in širok, s čelom naprej na tla. Vendar se ni nič potolkel in se je hitro pobral s tal.

Doma sta spravila kozi v hlevček, zvečer pa je prišla Vilka, da je molzla Belko; zakaj Črnko je ustrahovala pri molži še mati komaj.

Do pozne jeseni sta gonila Tonček in Hinko kozi na pašo v trebež; do pozne jeseni je bilo zato tudi vse polno življenja pri Nukovih. Pod zimo pa se je zgodilo nekaj takega, kar mladima bratoma še v sanjah ni prišlo nikdar na misel. Z medlim bleskom je svetilo tiste dni solnce, nad dolino so se vlačile lene, sive megle; in nekega takega pustega dne je prišel k Nukovim mlad, čokat in zavaljan fant, gozdarjev sin Jože,

in je govoril z očetom v veži. Obadva sta šla potem v hlevček; Jože je ogledoval kozi, zrl mrko v tla in žvenčkljal z denarjem v žepu. Kmalu potem je Jože odšel. Prišel pa je zopet naslednji dan popoldne, segel globoko v žep in odštel mrmraje očetu kupček denarja. Nato je privezal kozi na dolgo vrv in ju je odgnal iz hlevčka...

Brata in sestra so šli pod jablano pred hišo in gledali; po cesti skozi dolino je gnal gozdarjev Jože Belko in Črnko, ki sta zdajpazdaj žalostno zameketali; in takrat so se orosile oči vsem trem in zajokali so glasno vsi trije, Tonček in Hinko in Vilka...

JAKOB DIMNIK:

Veliki admiral Anton Haus.

Veliki admiral Anton Haus je najvišji poveljnik avstrijske mornarice, znamenit velmož, ki si je vedel pridobiti častno ime v domačiji in v tujini, avstrijski mornarici pa ugled in slavo vsega sveta. Podoben je junaku Tegethofu, vljuden in plemenit, pri tem pa odkrit in velik v stremljenju po veliki in mogočni Avstriji. Njegovo ime je bilo že v mirnih časih visoko cenjeno doma in v inozemstvu; odkar je izruhnila vojna z Italijo, slovi pa po vsem svetu. Poglavitna velikost in spretnost njegova je pa v vodstvu. To je dokazal že v miru, posebno pa še v sedanji svetovni vojni. Sovražnik se vsega prej nadeja kot tega, kar ukrene Haus. To se je pokazalo takoj ob pričetku vojne. Lahi so sklepali po naših mirovnih vajah, da se jih bomo nemudoma lotili z vso silo, in so se zato nako-pičili, ojačeni s Francozi, z vso mornarico na jugu. Haus pa je porazdelil mornarico ob vsej 600 km dolgi laški obali, se prikazal nenadoma skoro povsod hkrati in razbil vsa najvažnejša križišča laške železnice ob vzhodni obali. Pa tudi nenavaden osební pogum pokaže Haus ob vsaki priliki. Zato pa vlada v naši mornarici neomajano zaupanje v njenega poveljnika. Vsak njegov ukaz že pomeni zmago. Ljubezen in spoštovanje, ki ju uživa, predvsem brezmejno zaupanje vanj, je dalo doseči smoter, ki si ga je bil odločil, namreč da ohrani čiste sovražnika domače obali.

Za velike zasluge, ki si jih je pridobil Haus za našo mornarico in posebe še za Avstrijo, ga je presvetli cesar večkrat odlikoval, tako n. pr. z redom železne krone III. vrste, z viteškim križcem Leopoldovega reda in z zvezdo k velikemu križu Franc-Jozefovega reda. Za veliki in doseženi smoter, da je ohranil čiste sovražnika domače obali, ga je pa presvetli cesar v zahvalo imenoval za velikega admirala — dosto-

Veliki admiral Anton Haus

janstvo in čast, kakršne še noben poveljnik naše mornarice ni dosegel. Avstro-Ogrska pozdravlja z največjim veseljem in radostnim srcem svojega prvega velikega admirala, ki je znal pridobiti tako častno ime sebi, avstrijski mornarici pa ugled in slavo vsega sveta!

Veliki admiral Anton Haus se je rodil 13. junija 1853. l. v Tolminu. V Ljubljani je dovršil gimnazijske študije. Slovenski jezik mu je drag in mil, in naravnost ponosni smo Slovenci, da najvišji poveljnik naše mornarice govori rad in gladko slovenski. Kako lepo govori in piše veliki admiral Haus slovenski jezik, kaže to-le lastnoročno pisano pismo velikega admirala, ki sem ga prejel dne 10. avgusta t. l. iz Pulja:

Vaše velerodje!

Za poslani »Letni poročili« 1914/15 in 1915/16 blagovolite sprejeti mojo najsrčnejšo zahvalo, istotako tudi za spis, ki ste ga določili moji osebi. Če se v njem moja dela veliko višje cenijo, kakor zaslužijo, moram pač to pripisovati samo patriotičnemu navdušenju, ki navdaje i Vaše srce in katero se tako vrlo trudite v srcih šolske mladine zbuditi in povišati, za kar Vam je zahvala in priznanje vseh gotova, ki ono lepo deželo Kranjsko s svojim vrlim in hrabrim prebivalstvom tako ljubijo, kakor jaz.

Z odličnim spoštovanjem beležim

Vašemu velerodju

vdani

A. Haus l. r.,
veliki admiral

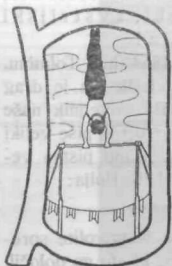
Ako tak visok dostojanstvenik ceni in spoštuje naš mili slovenski jezik, kako ga ne bi ljubila šele ti, predraga slovenska mladina? Z ozirom na vse to, kar sem ti v teh kratkih vrsticah povedal o velikem admiralu Antonu Hausu, ti ne morem reči ničesar drugega kakor samo te besede: »Pojdi in stori tudi ti tako!«

ANTONIJA GERMKOVA:

Pot v nebesa.

(Samogovor.)

olgo že hodim, trudna sem. Malo se odpočijem, pa hajdi naprej! Bog zna, koliko poti mi je še prehoditi!

Povem vam, kdo sem in koga iščem.

Verica sem in nebesa iščem!

Kaj me tudi vi tako čudno gledate?

Veste, imela sem tako dobro mamico, a je nimam več, rekli so mi, da je umrla. Jaz sicer ne vem, kaj je to, a vem, da je ležala na mizi tako lepo opravljenjena, in ko sem jo klicala, mi ni odgovorila. Mogoče je bila name huda, ker je nisem časih slušala?! Potem so prišli štirje, da, da, štirje so bili, tako črni, grdi možje in so mi odnesli mojo dobro mamico. Jaz sem bila takrat tako huda pa sem zaklicala: »Kam nesete mojo dobro mamico?«

In oni so mi odgovorili: »V nebesa!«

Jaz pa ne morem biti brez mamice, zato sem se odpravila in šla za njo. A sedaj ne vem, kje so nebesa!

Povpraševala sem ljudi, ki sem jih srečala: »Prosim, kje so nebesa?«

A nobeden mi ni hotel povedati, gotovo so znali! In neki poreden deček se mi je še smejal. Seveda, on ima mamico doma in ni mu je treba iskati, a jaz je nimam in moram jo najti.

Tako grdo je doma brez mame — jaz nočem biti brez nje!

Kdo mi pové, kje jo najdem?

»V nebesa,« so mi rekli, »v nebesa jo nesemo!« a mi niso povedali, kje so nebesa! Moje noge so že trudne, a jaz grem še naprej in še naprej, da pridem do nebes in tam porečem: »Dober dan, kje imate mojo mamico?«

In oni se bodo začudili in mi rekli: »Glej, glej, tako mala deklica, pa je znala najti nebesa!«

Pa me bodo gotovo še vprašali, kako mi je ime.

In jaz porečem glasno: »Verica mi je ime! In sedaj, ko veste, kako mi je ime, mi dajte mojo mamico nazaj!«

Pa me gotovo zopet povprašajo: »Kakšna je in kdo je tvoja mamica?«

Jaz se jim bom pa zasmejala in rekla: »Kaj, še moje mamice ne poznate?! Saj jo imate tukaj v nebesih! Veste, moja mama je tako velika, lepa, pa dobra je moja mamica, dobra! In sedaj, ko veste, kakšna je, jo morate najti in mi jo dati nazaj!«

In oni pojdejo in pokličejo mojo mamo. In prišla bo in ko me bo zagledala, me bo objemčkala tako-le — pa tako-le in rekla: »Verica, Verica, dolgo si hodila, da si me zopet našla!«

In poljubčkala, oh, kako me bo poljubčkala! Jaz pa jo bom prijela za roko in odvedla zopet domov. Tam pa hočem biti tako pridna in nikdar več je nečem jeziti. Sedaj pa grem, da pridem poprej v nebesa!

Zbogom ostanite, in ko se vrnem, vam pokažem svojo veliko, lepo in dobro mamico!

Bob in Tedi, dva neugnanca.

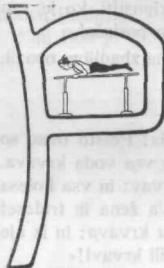
Po John Habbertonovi knjigi „Helenina otročička“ po svoje pripoveduje

dr. Ivo Šorli.

(Dalje.)

XI. poglavje.

PETJE JE LEK.

o izvrstnem nedeljskem kosilu drugega dne je vprašal gospod Haro nečaka, kaj delajo s starši ob nedeljah popoldne.

»Borovnice gremo nabirat!« je rekel Bob.

»O, tam je tako mažano!« je navdušeno vzkliknil Tedi.

»Da, in tam se lahko v potok pade!« se je razgreva tudi Bob.

»Ampak prej se malo doma odpočijete? Ne?« je vprašal ujec.

»Da, s papačkom gremo na trato pod hišo in tam ležemo. In potem smo vojaki in spimo in je noč. Potem se zbudimo. Ampak papa časih res zaspi, in mama ne dovoli, da ga zbudimo. Zato mi ta igra ne ugaja!« je pripovedoval Bob.

»Igja ne ugaja!« je ponovil jek Tedi. »Povej jajši stojijo o Doljašu, tic Hajo!« se je spomnil hipoma.

Ne; povej rajši o egiptovskem Jožefu!« je zahteval Bob in je rekel potem Tediju: »Ti hočeš vedno le o Goljatu, ker je imel tako krvavo glavo. Ampak Jožefova suknja je bila tudi krvava!«

»O, da! Jožefova šuknja kjvava in Doljaševa gjava kjvava in Davijeva šabja tudi kjvava!« je z vedno večjo navdušenostjo vzklikal Tedi.

»Tako?« se je začudil ujec Haro. »Tebi, Tedi, torej same krvave stvari ugajajo? Ti si pa res lep angel! Kaj tvoja mamica ve, da si tako krvoločen?«

»O, Doljaševa glava vsa kjevava!« se je v odgovor zopet zadr! Tedi, ki ujevcega vprašanja očitno ni razumel, »Povej o Doljašu!«

»Povej rajši ti, Tedi!« je prigovarjal ujec, boječ se svetopisemskih poprav.

»Ješ?« se je razveselil malček, menda da bo lahko brodil po krvi. »Čakaj! Doljaš je bil vejik, vejik mos, Davjed mecen, mecen mos. 'Pej sem!' je jekel Doljaš. 'Oha!' je jekel Davjed, ješ tebe nič bojim.' Pjask! — eno po glavi. In Doljaševa glava je bila vsa kjevava in Davjeva šabja je bila vsa kjevava. Pa mu je odšeknel glavo. Pa je tekel, tekel, tekel...«

»Kdo je tekel?« je vprašal ujec.

»Doljaš!« je pojasnil Tedi.

»Brez glave?« se je začudil ujec.

»O, glava stjašno kjevava! In Davjeva šabja štjašno kjevava in...«

»Dovolj, dovolj!« se je zasmelal gospod Haro. »Bom vama pa že rajši čital zgodbo o egiptovskem Jožefu.«

Pripovedovati iz svetega pisma se res ni upal več, ker je naprej vedel, kaj ga čaka. Tako je odprl sveto knjigo in je pričel čitati. Samo tuintam je kaj manj važnega izpustil, da ne bi bilo le preveč dolgo. Toda po nesreči se mu je primerilo, da je izpustil tudi nekaj, kar se je zdelo vsaj Tediju najvažnejše. Tega malček pa ni mogel pripustiti, ko je vso povest pravzaprav samo zaradi tega tako potrpežljivo poslušal.

»Oha, oha, tic Hajo — aji je to o Žožefu?« je hipoma zbadljivo opazil.

»Jaz mislim!« ga je nevoljno pogledal ujec.

»Žožefova šukja ni bila kjevava, ne?«

»A tako?« se je zasmelal ujec. »Pa seveda je bila! Petsto ovac so bratje zaklali in so spustili vso kri v potok, da je bila vsa voda krvava. In vsi kameni so bili krvavi; in mlin pri vodi je bil krvav; in vsa kolesa so bila krvava; in mlinar je bil ves krvav; in njegova žena in trideset njunih sinov in dvajset hčerá; in moka je bila tudi vsa krvava; in iz nje so spekli krvav kruh; in vsi ljudje, ki so ga jedli, so bili krvavi!«

»O, vsi judje kjevavi!« se je ves čas trepetajoč veselja oglasil jek. Da, obilna kri ga je tako navdušila, da je prvič ponovil tudi ujevce besede, katero čast je doslej užival samo Bob.

»Da, vsi ljudje so bili krvavi!« je potrdil gospod Haro. »Samo, da se tega ni videlo. Ali veš, Tedi, zakaj ne?«

Ali Tedi res ni vedel odgovora, ali pa le od žalosti, da se ni videlo, ni mogel odgovoriti — vsekakor je ujca samo nepremično gledal.

»Zato ne, Tedi, ker so imeli te ljudje kožo čez in so bili krvavi le pod njo!« je zdaj razodel gospod Haro.

Bob se je zagrohotal; Tedi pa je ujca samo grdo pogledal. Mogoče, da njegove šale ni razumel; a to je gotovo čutil, da se iz njega norca dela. In to se mu je za malo zdelo, in molče je odšel skozi vrata.

Bob je hotel, da mu ujec pove še konec prelepe Jožefove dogodbe, in gospod Haro je to rad storil. Ravno pa, ko sta končala, se je začulo spodaj pod hišo Tedijevo pretresljivo jokanje.

Gospod Haro je tekel k oknu in je pogledal dol. Ubožec je držal prstek na desni ročici daleč od sebe in je še bolj milo zajavkal, ko je zagledal ujca.

»Kaj pa je, Tedi? Ali si se udaril?« je gospod Haro skrbno vprašal.

»U—hu—hu. Ne, oša me je!« je vpil Tedi.

Ujec in Bob sta hitela dol, in ujec je vzel malčka na roke, pa je sedel z njim na klop.

»Tic Hajo, žapoj: Kaj joka Tedi!« je nenadoma milo zaprosil Tedi.

»Kaj je to?« se je začudil gospod Haro.

»To je taka pesem, veš, ujec. To mu morata mamica ali papaček vsakrat zapeti, če ga kaj boli. Potem takoj umolkne,« je pojasnjeval Bob.

»Ali jaz te čudovite pesmi vendar ne poznam!« je vzkliknil gospod Haro. »Čuj, Tedi, ali ni vse eno, če ti zapojem kako drugo? Recimo...«

Toda Tediya je prijel tak krč, in tako strahovito je zatulil, da je ujec prestrašeno utihnil. In tudi Bob je rekel: »Ne, ujec Haro, to nič ne pomaga. Prav ono mu moraš zapeti. Veš kaj, jaz bom pel naprej, ti boš pa za mano. Tudi papačka sem jaz lani naučil, ko nekoč ni bilo mame doma. Poslušaj, Tedi!«

In Bob je zapel, gospod Haro pa za njim:

Kaj joka Tedi, milo stoka?

Kam prišel košek je njego-ov?

Tako je bil lepó pobarvan,

ves zal je bil in kakor no-ov!

In kje je mucika njegova?

Povejte revčku — o, ljudje-e!

Kje je njegov prelepi košek

in mucika njegova kje-e?

Pogledam v mamičino sobo —

mogoče, da je noter šla-a:

Na mamičinem mehkem stolu

najrajša spančka mucika-a.

O, hiti, mamica, pogledat!

Kaj kaže tukaj se oče-em?

Na stolu tam je ljubi košek,

in ljuba muca spančka v nje-em.

Od kitice do kitice se je izpreminjalo Tedijevo tulenje v hropenje, iz hropenja v stokanje, iz stokanja v vzdihovanje, in z zadnjim verzom je prenehalo tudi to: na njegovem ljubkem obrazku je sijalo samo veselo solnčece.

»Ti ljubi moj otrok, povej mi, kako te more ta trapasta pesem tako potolažiti?« se je silno začudil ujec.

»Ješ ne vem. Nic vec ne boji!« je pojasnil kratko Tedi.

»Tako! In zdaj gremo po borovnice in po piščalke! Menda bo čas, ne?« se je oglasil Bob.

Tudi Tedi je bil takoj za to misel; in hočeš—nočeš, je moral ujec z njima.

Posebnih nesreč na tem izprehodu ni bilo. Samo Bob bi bil kmalu v potoku utonil — nalašč, kakor je v pomanjšanje svoje krivde zatrjeval — če bi ga ne bil ujec še v zadnjem hipu potegnil iz mlakužaste vode. Kak je bil po tej črnorjavi kopeli, si je lahko misliti. Treba je priznati, da je bil svojemu rešitelju jako hvaležen in da se mu je vrgel tak, kakršen je bil, okrog vratu. Da se je potem poznalo na ujevci obleki vse njegovo telo, posebno lepo še vseh deset prstkov zadaj na hrbtu, to nazadnje ni bila Bobova krivda, ampak nekoliko potokova, ki je bil tako umazan, in nekoliko tudi ujevca, ki je imel tako lepo belo obleko. Zato je Bob v resnici milo pogledal, ko ga je ujec srdito stresel s sebe. Gospod Haro pa se ni brigal več zanj, nego samo za to, kako bi se vsaj malo zopet očistil. Na mestu, kjer je bila voda vsaj malo bolj čista, si je umil dva prsta, ju obrisal v robec, položil še vedno snežnobeli klobuk na travo in je potem začel z mokrim robcem vsaj najgrše madeže spravljati s sebe. In delo je šlo tako lahko od rok, da se je Tedi iz vsega srca razveselil. In od tega veselja je skočil tako visoko v zrak in iz zraka tako čvrsto nazaj na močvirnata tla, da je brizgnilo na vse strani, v prvi vrsti pa nanj in na ujevca klobuk.

In taki so se potem klavrno vračali domov. »Kakor polita psički,« bi rekel kdo. In seveda se je morala zopet ravno gospodična Silvija pripeljati za njimi!...

»Vi se pa res krasno zabavate!« je vzkliknila s smehom, ki ga ji pameten človek res ni mogel zameriti. »Le glejte, da bo jutri tudi pri nas tako veselo!«

»Ah, da!« je vzdihnil gospod Haro in si je otrl obraz. (Dalje.)

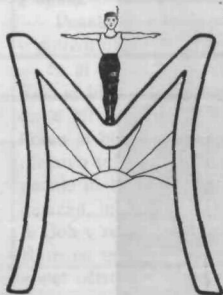
Veseli pomenek

IVO TROŠT:

Izdana trmica.

(Povest.)

I.

ama je ni zaman svarila, ji ni zaman obetala: »Zdenka, nikar več kaj takega! Zakaj slušaš trmico! Pusti jo, da ne bo več ona tvoja gospa, zapovedovalka. O, ti in tvoja gospa Trmica! Obe pobere divji mož!«

Petletna Zdenka je sočutno pogledala mamo izpod dolgih svetlih kodrov, ki so ji silili na čelo, kakor da hoče sama gospa Trmica zakrivati njeno sramoto. Zakaj Zdenka se je resnično sedaj-le sramovala, da ni slušala mame, temveč se nedavno ujezila za malenkostni nič ter vpila, mahala z ročicami in bežala iz hiše na bližnji griček, kjer se je vrgla na tla ter bila

z vsemi štirimi okolo sebe in kričala, kakor da jo je vsaj polovico stlačil divji mož v svoj širni koš na hrbtu: vihar brez dežja, jok brez solz.

Ko se je prevpila do hripavosti in videla, da ni nikogar za njo, kdor bi jo tolažil, se je ozrla plašna okolo sebe, na pusti Kras nad seboj in mirno morje nedaleč pod seboj, uprla modro očesce v sinje nebo, od koder se ji je posmehoval nagajivi solnček. Tedaj je pa tudi že minil nje notranji vihar. V srcece se je vrnil zopet mir in z njim tudi zavest, da ni ravnala prav. O, ta Trmica jo ima zares v oblasti, prav na vrvci. Z zavestjo se je oglasila sramežljivost; ko se je vrnila domov, pa še mama: »Gospa Trmica ti veli: Pa ne bom, res ne bom, prav zares ne bom slušala! — In ti potem zares ne slušaš mamice, marveč tisto neugnano Trmico. Kaj ti vendar daje in obeta, da jo imaš rajša kot mamico?«

Tedaj pa Zdenka vnovič zaihti, potok kot lešniki debelih solz se ji udre po polnih ličecih, deklica sklene tedaj natihem sama s seboj, da ne bo, pa ne bo nikdar več taka. Ne bo več slušala Trmice, ne mara je več, prav zares je ne mara! To tudi obljubi svoji mamici in nasloni glavico v njeno naročje. Oh, tam je tako dobro! Mamica ji pogladi lasce s čela in obriše solzne oči, mokra ličeca. Tedaj se obema zvedri nebo, mir in ljubezen široko sije z njega na borno stanovanje ribiča Kimka in mogo- brojno družino, toda le do najbližjega navzkrižja male Zdenke s komurkoli. Tedaj je zopet vzkipek mali piskrček kakor navadno, in na gričku se je zlati solnček zopet posmehoval Zdenki razgrajalki.

Divjega moža pa le ni bilo.

II.

Mamica je doma vnovič opozarjala skesano Zdenko, ki se je kakor vselej sramovala, da je slušala gospo Trmico v lastno sramoto. Da se je

vendar ne more otresti, iznebiti, zapoditi, nadreviti hudobnice! — Ali kje pa je? Ali je res? — Tako se vprašuje drobna kodrolaska in sklene v mislih, da Trmice sicer ne vidi, a nekje že mora biti skrita, ker jo sliši: Pa ne bom, zares, prav zares!... Slednjč jo Zdenka tudi sluša. In to je zlo.

»Boš videla, Zdenka, da mamica ve vse in se boji zate! Neki dan pride gori od morja povodnji mož, ki bo slišal tvoj krik. Kosmatin star in grd, z vrečo in košem preko rame, grčavko v roki, rjavo kučmo na glavi, pa osato bo gledal in tebe pobral, molče stlačil v koš na hrbtu. Odnese te pod morje v svoj kristalni grad, ki nima oken ne vrat. Tam mu boš krmila zlate ribice in se igrala z njimi, a na griček ne boš mogla več. Kam? Grozno ti bo dolgčas po mamici, po sestricah in bratcih, po zlatem solnčku, ki te ne bo dražil več, saj ga ne boš videla pod morjem nikoli. Po vsem pisanem svetu ti bo dolgčas. Jokala boš, pa mi te ne bomo slišali v tako daljavo.«

Zdenka je strahu komaj dihala in slovesno obljubila sebi natihem, a mamici na glas, da je bilo zadnjikrat, danes poslednjič, ko ni zapodila Trmice, tiste gospe Trmice, ki je ne mara več. Mati se ji je pomilovalno nasmehljala, kakor da ji ne verjame, a Zdenka je verjela, da je poslednjič razgrajala na povelje hudobne Trmice, pa ni bilo res.

Tretji dan je bil zopet krik in vihar na gričku. Trmica je poveljevala tam, in Zdenka je tolkla po tleh kot mlad žrebiček.

Ko se je vrnila potrta domov, ni mogla najti mame. Klicala jo je najprej potihem, potem glasno in glasneje, slednjič celo z jokom in solzami, a je ni doklicala. Tudi drugi niso vedeli, kam je izginila zlata mamica, a iskali je niso. Obupana sede na prag in plaka, stiskaje obrazek v predpasnik. Ni je videla mame, ko je došla od nekod in nadaljevala brez tolažilnih besed svoje svarilo: »Ko boš še rjula kot danes, te čuje lahko gozdni mož, pride pote sem preko vincgrada strica Mičeta daleč od Brkinskih gozdov ali celo iz Pivške planote, kjer so globoke, čarokrasne podzemeljske jame, bivališče kraških Vil in Rojenic. V gozdu kraljujeta volk in medved. V podzemeljskih jamah, kjer se vse blesti kot v malih nebesih, boš preštevala bisere, ki gozdnemu možu razsvetlujejo z demanti posute stene bajno širnih dvoran. — V tej svetlobi se boš čudila skrivnim jezerom, koder se nabira voda, ki priteka potem izpod zemlje v studencih in potokih. V teh vodah boš videla čudne ribice, ki nimajo oči in ne plavuti, a štiri roke, podobne človeškim. Kraške skalne Vile bodo plesale kolo, nagajivi Pački bodo godci na skalnih čerch, a svoje mamice ne boš videla nikoli več, ne morja ne zvezdic ne rožic in vedno zelene oljke in lovorja tudi ne. Jokala boš in nas klicala zaman.«

Ko je mamica završila svoje svarilo, ni Zdenka obljubila nič več; samo vzdihnila je globoko, kot bi odložila do smrti težko breme. Očesci je uprla v mamičino lice in se ljubko nasmehnila. Molče je odšla k svojim igračam, k sestricam in mlajšemu bratcu, ki se je igral v oljčni senci z

muciko. Tam je pripovedovala vsem o podzemeljskih krasotah in steklenem gradu pod morjem, a zvesto pristavila, da bi ona ne marala biti tam. Poslušali so jo in verjeli.

Toda slabosti poln je človek in največji slabič v boju proti samemu sebi, svojim navadam in razvadam.

III.

Zaradi pipca je začelo. Starejši brat ji ga ni hotel posoditi, trdeč, da se lahko vreže. Dovolj je bilo, da je vzkipel piskrček in zadivjal vihar, seveda kakor vselej brez dežja. Hribček nad ribičevo kočjo je imel zopet godca, da se Bogu usmili, godca v kriku in razbijača z vsemi štirimi. Tam je morala biti seve tudi gospa Trmica. Zdenka je dobro vedela, da je, in je tudi v presledkih med krikom poslušala njene pozive: Pa ne bom, zares, prav zares ne bom! — Ob tem se je domislila, da je še vselej dosegla samo sramoto, ko je slušala grdo lažnivko. Vedno večja sramota je bila zanjo tudi resnica, da so bili zaman vsi trdni sklepi, vse obljube, da se poboljša, da ne mara Trmice, da jo zapodi, zadrevi od sebe. Vse sama laž. In zadnjič! Ali ni zatrdno prav zagotovo obljubila sama sebi, da hoče vprihodnje mamici z dejstvom dokazati, kako resnično se je poboljšala? Kaj, ko bi se sedaj-le pokazal divji mož, kakor goba bi hitro bušil iz tal in kakor večerna senca bi bil visok, pa bi dejal: Dovolj je tega, Zdenka! Moja si, moja ostaneš! Mamica ni lagala kakor ti, ni se bala zaman in opominjala.

Skozi prstke, ki si jih je krčevito tiščala na oči, se je še poslednjič ozrla po svetu. Zdelo si ji je, da za slovo: Nizko doli ob znožju hriba je pluskalo ob breg sinje morje Jadransko, daleč tam na vzhodu so se črnili Brkinski gozdnati griči — tu in tam domovina divjih mož. Okolo nje brinje med kamenjem, žajbelj in materina dušica, oba lepo dišeča, sicer pa vse pusto, kraško, a vendar lepo, ko se po teh robovih igrajo solnčni žarki. V nedaljni dolinici je zasadil med kamenjem v rdečo prst njen stric Miče nevelik vinograd, kjer zore sladko grozdje, mastne fige, sive oljke in vedno zeleni lovor. E, stric Miče ima Zdenko rad. Ali ji ni zadnjič dal žametastogladkih breskev? — Odslej pa ga ne bo videla več. Vse mine zanjo. In mame ne bo več, očeta ne, sestic, bratcev ne in — čuj, kje se oglašajo! — tudi Trmice ne bo več. Prav je, da te ne bo več. Toda drugo, oh, vse drugo!

Ali mora res zapustiti vse drugo, kar ima rada na svetu? Zakaj? Ker ni hotela zapoditi od sebe Trmice. Prav zares!

Zdenka za hip preneha z muziko. Nje telesce, ki je pravkar drhtelo in ihtelo v trmi in samovolji, se zdrzne, potem umiri, kakor da je izginil iz njega vsakršen duh. Prav natanko posluša, če se oglašajo gospa Trmica. Kaj še! Trmice ni več. Gotovo se je skrila; boji se divjega moža. Prav je, da se ga boji. Tudi jaz se ga bojim in samo zaradi Trmice, te grde Trmice, te grde Trmice se ga bojim, pa se ga ne bom več, ker je ne ma-

ram več. — Potem zavpije: »Ti grda Trma trmasta! Le beži, kamor hočeš! Jaz te ne maram. In še mami grem povedat, da te ne maram, nič več te ne maram!« Z olajšanim srčecem se dvigne s tal in se nasloni na komolca, hoteča zakričati proti domu na vse grlo, da ne mara Trmice več, pa joj! Pred njo stoji gozdni mož, prav tak, kakršnega je Bog ustvaril ali pa hudobec pozabil vzeti s seboj, ko je strmoglavil iz jasnih nebeških višin v peklenko brezdno. Prav zares je bil še mnogo grši, nego ga je opisovala nje mamica.

»Le brž, le hitro z menoj!« veli orjak in pokaže s palcem desne roke preko rame, kjer je visel koš nahrbtnik, iz njegovega dna je pa bingljaj otroški čreveljček.

»Deklice iščem, ki bi mi štela svetle bisere na mojem domu.«

IV.

To je bilo Zdenki že znano, a tudi glas se je zdel podoben glasu strica Mičeta. Čreveljček je pa pričal neveselo istino, da ni več rešitve. Povedati mu mora vendar, kako je zapodila Trmico. Sicer pa ne kaže protiviti se orjaku ali celo lagati. Še mami bi rada povedala, da se je iznebila zlobne družice, potem naj se zgodi karkoli. Kazen je zaslužila. Bog pomagaj in angel varuh!

»Ali misliš, da vzamem katero drugo namesto tebe?« vpraša mož resno z globokim basom, veliko nižjim, nego je z njim govoril stric Miče. Zdenka tedaj vstane in reče odločno: »Le Trmico vzemite! Jaz moram domov k mami!« Zadnji besedi je že izgovorila v joku in solzah. Brž pogleda velikana, kolikor more grdo in zbeži dol po gričku, da so frfotali svetlorumeni kodri v zraku in je odskakovalo kratko krilce še urneje kot prej, ko je mahaje z rokami kričala na griček. Komaj je opazila toliko, da je hudi mož vnovič pokazal s palcem preko rame, več pa ni utegnila. Neprenehoma je klicala: »Mama, mama! Res je prišel mož in vzel — Trmico.« S takim krikom je pridrevila naravnost mami na pragu v naročje.

»Pa si jo pustila, izdala najboljšo prijateljico?«

»Ne maram več zanjo! Naj jo le odnese hudi mož!«

»Prihodnjič bo pa tebe.«

»Mene ne — nikoli.«

»Kako ne? Zakaj?«

»Ker ne — ker ne pojdem nikoli več na griček jokati.«

»No, bomo videli,« de mati in stisne k sebi malo neubogljivko. Ni je hotela več siliti, naj pripoveduje o divjem možu, ki se je široko grohotal na gričku. Zdenka ga ni marala poslušati. Zato se izmisli, da je lačna in odvede mamo za roko v kočo.

Trmica se je sicer vrnila, ker je ni našel divji mož, toda Zdenka je ni marala več. To lahko pove danes sama in potrdi resničnost te povesti, ki se končuje tako, da je poslej na gričku mir.

STRIC PAVEL:

Z delom se učimo.

(Dalje.)

o se spravi mati h krušni peki nasuje moko v posodo, kjer meši kruh, prilije mlačne vode in posoli. Zdaj pridene kvas ali drože, kar oboje opravlja isto službo. Vse to dobro premeša in pregnete, nato pusti, da testo shaja. Tako pravimo onemu dviganju in razlezanju testa, ki ga povzroča kvas. Zaradi snovi, ki je v tem, se izpremene skrobova zrnca v moki, ki se je v vodi že napela, v dekstrin in sladkor, ki začne vreti na isti način, kakor smo to opazovali pri alkoholnem vrenju. Sladkor se izpremeni v alkohol, pri tem se pa razvijajo plini, ki se razširjajo po vsem testu ter ga napihujejo. Radi bi ušli na prosto, pa ne morejo. Zato se narejajo v testu mali mehurčki, ki povzročajo, da je testo rahlo; brez njih pečen kruh bi bil špehast (slaninast). Male luknjice, ki so v dobrem kruhu, niso nič drugega, kakor mesta, kjer so se napihovali v testu plinasti mehurčki. Pri pečenju ti plini uidejo, preden so pa mogli mehurčki upasti, se je zaradi vročine prostor okolo njih utrdil.

Ko je zgneteno testo dosti shajalo, t. j. da je vrenje v testu že precej izvršeno, mati kruh iznova premesi ter ga položi v pehar, da dobi obliko hleba. Tu zopet shaja; iznova se torej vrši v njem vrenje, in sicer tako dolgo, dokler mu ne napravi konca vročina v krušni peči. Testo, ki se ga pusti predolgo shajati, se skisa — zakaj, nam pojasni postopek, kakor smo ga opazovali pri kisanju. Dobro shajan hleb obrne mati iz krušnice na lopar (potrošen z moko, da se ga ne prime testo) ter ga porine v peč, ki je na vseh straneh lepo razgreta, da se kruh na vseh plateh lepo zapeče.

Tako se napravi in peče vsak kruh; le da se za črni kruh vzame vedno le kvas, ki testo »skvasi«, t. j. mu pripravlja kislast okus.

Toliko sem Vam hotel povedati o narejenju kruha, ob koncu pa pristavljam še besede, ki jih je zapisal v pismu do otrok nemški pesnik Rosegger, ki pravi:

»Vedeti morate, ljubi prijatelji, kaj je to: kruh. Vprašajte, kako visoko so čislali in spoštovali kruh iz zrna Vaši predniki! Preden so načeli hleb, so naredili z nožem čezenj križ: »Bog ga blagoslovi!« Kose kruha so razdelili z besedami: »Bog ga blagoslovi!« Vsako drobtino, vsak prah moke, kakršnega mi mnogokrat lahkomišelnostno raztresamo, so pobrali in vrgli v ogenj, ker sta jim bila preveč častivredna, kakor da bi se smela pohoditi. Zvesti svojim šegam in navadam, zvesti polju, vrtovom in travnikom, niso bili naši predniki od nikogar na svetu od-

višni zastran živeža. Bili so samosvoji gospodje v vsej svoji preprostosti in skromnosti.

Da si zapomnite o kruhu tudi to, Vam priporoča

stric Pavel.

*
*

VII. Poizkusi o tolščah in oljih:

- a) Katere snovi poznate, ki so mastne?
- b) V kakem stanju poznate te snovi?
- c) Kakšne so po okusu (vonju), kadar so sveže; kakšne, kadar so bile dlje časa na zraku?
- č) Kako se izpreminjajo te snovi v toploti in v vročini?
- d) Kanite kapljico olja na papir ali ga namažite z mastjo; kaj se zgodi?

e) Vlijte olje v vodo ter opazujte; premešajte to tekočino ter opazujte dalje!

f) Vlijte skupaj nekaj olja in bencina (ali alkohola) ter to dobro premešajte!

g) Segrevajte v železni ponvici olje nad ognjem! Vtaknite čez nekaj časa vanje žarečo tresko!

h) V vrelo vodo kani kapljico vode; kaj se zgodi in kaj sledi iz tega?

i) Kaj se zgodi z oljem v hudem mrazu?

j) Namažite vinar z olivnim, drugega z lanenim oljem ter pustite oba na zraku; kaj opazite?

k) Katere maščobne snovi poznate, ki jih dobivamo od živali, katere od rastlin?

Za natančnejše spoznavanje napravite še sledeče poizkuse:

1. V vrelo vodo vrzi več koščkov loja in počakaj, da se raztali; nato prilij apnenega mleka ter tekočino mešaj!

2. Tvarino, ki se je nabrala na vrhu, poberi ter ji prilij razredčene kisline!

3. Kar ti ostane na vrhu, preizkusi z lakimovim papirjem!

4. Poizkusi pod 2 v prvi posodi ostalo tekočino polagoma toliko segrevati, da izpari vsa voda, ter primerjaj, če je ostala snov kaj podobna neki kupljeni, ki jo rabi mati, kadar so ji razpokale roke!

(Dalje).

Relativno zastavice v podobah v 9. številki

Ko shajajo v

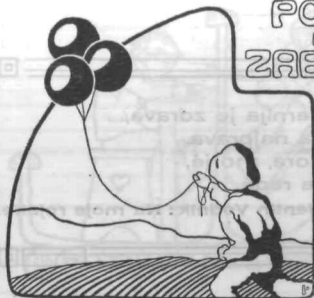
možnost

Kuharjev Jelko na konju

POUK IN ZABAVA

Besedna uganka.

Priobčil *Fr. Rojec*.

Sad okrogel dozoreva,
zelen plašček ga obdaja
in pod plaščkom vedno trši
z dozorevanjem postaja.

Piašček popusti na veji
in na zemljo zaropoče;
če ni gospodarja blizu,
ga pobere, kdor ga hoče.

Ko so trdih kroglic polni
žepi, se na peč jih dene;
s kladivom se jih razbije,
ko so enkrat posušene.

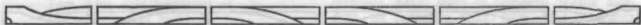
Kar rumenega prikaže
pod tolkalom se med drobci,
to brž nosek vsak zavoha
in izgine rado v šobci.

Skrbna mati pa pokara
svoje male sladkosnede:
„Čakajte, da jed napravim,
kjer to zadiši iz srede!“

Potlej lepše bo dišalo,
ko bo delo moje roke
oganj še dovršil v peči:
to bo slast za vas otroke!“

Mlada družba se zasmije
in vesolja poskakuje;
a kako se pravi sadu,
ki to radost provzročuje?

Rešitev in imena rešilcev priobčimo v prihodnji številki.

Rešitev zastavice v podobah v 9. številki!

Ko stari govore,
otroci naj molče!

Prav so jo rešili: Tilka in Božena Jelenec v Kandiji; Marija in Jakica Ganglovi, učenki v Idriji; Milan Rode, učenec IV. razreda na IV. mestni deški ljudski šoli v Ljubljani; Feodor Kovatič, učenec IV. razreda v Radovljici; Albina Mohorko, učenka II. razreda II. odd. na Blanci pri Sevnici; Mitri Skok, učenec v Domžalah; Janko Traun, dijak V. a razreda na I. drž. gimnaziji v Ljubljani, Edo Tomič, učenec III. razreda v Globokem pri Brežicah; Gabriela Herzog, učenka VI. razreda pri Sv. Križu blizu Ljutomeru.

Slovenec, tvoja zemlja je zdrava,
za pridne nje leža najprava,
polje, vinograd, gora, morjé,
ruda, kupčija tebe redé.

Valentin Vodnik : Na moje rojake.

Človek, ki je videl Napoleona!

Neki vojni poročevalec pripoveduje : Na svojem zadnjem potovanju po Voliniji sem dospel v vas Karpilovko, ležečo v nižini Stohoda, nedaleč od mesta Kovla. Karpilovka leži izven vojne črte, in prilika mi je bila, da sem opazoval rusko ukrajinsko prebivalstvo, ki je prihajalo iz svojih lesenih kolib, da bi se solnčilo. Videl sem ženske v svetlordečih krilih in s pisanimi robci ter mnogo dražestne plavolase dece. Bilo je tudi nekoliko starcev. Eden teh z dolgo, belo brado, v kratkem kaftanu se je razgovarjal z vojaki, s katerimi se je mogel sporazumeti v svojem materinem jeziku. Ko se je zvečer pri skromni večerji zasuka razgovor na tega starčka, sem doznal, da je nedavno prekoračil 113. leto ter da je pripovedoval, kako je kot devetleten dečko videl Napoleona, ki se je v letu 1812. v odprti kočiji vozil po teh krajih s svojimi četami. Starček je še dobrega zdravja in je sedaj doživel vojno v Voliniji v letu 1916.

Čebele kot prenašalke poročil.

V zadnjih letih so mnogo trdili o duševni zmožnosti čebele, a ravnotoliko je bilo oporekanja tem nazorom. Mnenja so še vedno deljena; eni vidijo v čebeli edino odsevni stroj, ki odgovarja mehanično na različne dražljaje, ne da bi pri tem niti v najmanjšem kaj mislile, drugi pa poveljujejo njih duševne zmožnosti in se drznejo primerjati njih hotenje in nehanje z onim človeka, veliko več pa jih je še, ki stojé nezaupno v sredi

med temi nazori in čakajo na končni dokaz, nagibajoč se očitno bolj zadnji trditvi. Večina si namreč ne more predstavljati, da bi čebele sploh ne imele zmožnosti, razločevati posamezne barve, da je vsa rastlinska krasota na travnikih in gozdovih samo gola igrača prirode brez vsakega pomena za neštete množice majhnih v solncu letajočih živalc, ko si iščejo svoje hrane. Preprostemu človeku, ki gleda prirodo samo z očesom prirodoljuba in ne skozi oboroženo oko zoologa in botanika, ne gre v glavo, da potrebujejo čebele poseben „čut za določanje smeri,“ ako hočejo iz velike razdalje zopet dospeti do svojega panja; on je mnenja, da se te živalce ravnotako naučijo in to obdrže v spominu, kakor drugi, in v tem trdijo čisto prav. Ta čut za poznavanje kraja so uporabljali že prej za eno igračo, namreč za napravo čebelske pošte po načinu prenašanja poročil potom poštnih golobov, ki so danes pa popolnoma izgubili svojo veljavo, ker dandanes človek sam leti po zraku. To misel, upotrebljevati čebelice za ta posel, je baje zopet vzela severoameriška vojna uprava v načrt. Poročilo, ki ga stisnejo v jako majhno obliko, pride fotografirano na perutnice čebele, ki jo prej omamijo in posujejo njene perutnice z gelatino, dovzetno za svetlobo; nato zbudijo živalco in jo popudrajo, da postane lahko vidljiva. Ko dospé čebelica domov, jo ubijejo. Perutnice se razvijejo po načinu fotografičnih plošč, in poročilo se lahko prebere potom povečalnega stekla. Kako se bo to obneslo, bomo šele videli.

Drava — čigava je,
Soča — čigava je?
Jih bomo var'vali,
kdo jih če piť!

Valentin Vodnik : Brambovska dobra volja.

Velecenjeni gospod Doropoljski!

Prosim Vas prav lepo, ko bi mi hoteli napisati štirivrstno ali šestvrstno kitico za nagrobni kamen moje predrage matere, ki nam je umrla 20. januarja v starosti 37 let. Zapustila je 5 otrok v starosti od 4 do 14 let, med njimi sem jaz edini deček. Vsi jako žalujemo po ljubljeni mamici, in tudi atej se ne morejo utolažiti. Za Vaš trud se vnaprej zahvaljujoč, Vas spoštljivo pozdravlja Vam vdani

Milan Kovačič
v Št. Primožu v Podjurski dolini, Koroško.

Odgovor:

Ljubi Milan!

Predvsem izrekam ob smrti ljubljene matere iskreno sočuvstvovanje! — Tvoj nagrobni napis, ki si mi ga poslal v pregled, se glasi nekoliko izpremenjen tako:

Ljuba žena, draga mati,
zgodaj si nas zapustila!
V hladnem grobu moraš spati,
bridka žalost naselila
v našo hišo se je zdaj.
Za Tvoj trud pa Bog dobrotni
večno srečo, mir Ti daj;
daj, da se sedaj sirotni
s Tabo združimo še kdaj!

Ali pa, ako ugaja ta - le krajši nagrobni napis:

Zadnji dom, slovenska žena,
dala Ti je smrti njiva;
vseh težav si oproščena,
duh plačilo Tvoj uživa:
Tam, kjer solz bridkosti ni,
srečen vekomaj živi!

*

Spoštovani gospod Doropoljski!

Danes Vam pošiljam sliko svojega najmlajšega brata Gabrielčka! Vsi ga imamo jako radi, pa je tudi tak — kakor živo srebro. Ne morete si misliti, kakšen ptiček je to. Ponatisnite - prosim - sliko in pesemco, ki sem jo sama zložila, v našem „Zvončku“ in mi vrnite sliko — če je mogoče.

Vam vdana in hvaležna

Zlatica Kuharjeva,
učenka VI. raz. II. oddelka v Trbovljah.

Odgovor:

Ljuba Zlatica!

Sliko tvojega brata Gabrielčka prijaviš današnji „Zvonček.“ — Sporoči mi, kakšen obraz je napravil, ko je zagledal samega sebe v listu? Tvoja pesemca se pa glasi, in sicer malo popravljena:

Glej našega tu korenjaka,
na konju hrabrega junaka!
On jezdi nad sovraga,
ko vrne se od zmage,
doma časteč sprejem ga čaka!

*

Cenjeni gospod Doropoljski!

Ker Vam drugi toliko pišejo, želim Vam tudi jaz nekaj vrstic napisati. Toda ker Vam prvič pišem, sam ne vem, kaj bi Vam pisal. Upam, da mi ne boste zamerili. Jaz kaj rad berem „Zvonček.“ Rad bi videl, da bi tudi meni napisali v svoj ktiček kakšne besede v odgovor. Jaz sem učenec II. razreda 2. oddelka dvorazredne ljudske šole na Jezerskem. Drugo pomlad dopolnim 12. leto.

Z odličnim spoštovanjem Vam vdani

Joško Zadnikar
na Jezerskem

Odgovor:

Ljubi Joško!

Praviš, da ne veš, kaj bi pisal. pa si nam vendarle nekaj povedal. „Zvonček“ bereš rad. Ta izjava more „Zvončkovega“ urednika le veseliti, še bolj pa veseli sotrudnike našega lista, ker jim govori, da znajo pisati za mladino, zakaj sicer bi njihovih spisov mladina ne prebiral rada. Glej, taka priznanja mi prihajajo od povsod, koder je razširjen naš list. In lahko rečem, da ni kraja, kjer prebivajo Slovenci, koder bi ne poznali „Zvončka.“ Ko bi bili tudi vsi, ki ga bero, naročeni nanj, potlej bi bil šele lep! Tako pa moremo delati le s skromnimi sredstvi, a to z najboljšo voljo!

*

Čestiti gospod Doropoljski!

Ne zamerite, da Vam nadlegujem s svojim pisanjem že drugič! Naš gospod učitelj je jako dober. V šoli se učimo marsičesa potrebnega.

nega, pojem najrajša. Prosim Vas, da bi potisnili to pismo v svoj kotiček.

Sično Vas pozdravlja

Anika Točajaeva,
učenka I. razr. 4. oddelka v Šmihelu.

Odgovor:

Ljuba Anika!

„Vaš gospod učitelj je jako dober.“ Tako se glasi Tvoja sodba, ki ji jaz verjamem. Morda bi pa ne bilo napačno, ako nam prihodnjič poveš, kako sodi Tvoj gospod učitelj o Tvoji in Tvojih součenk dobroti! Le prosi ga, naj Ti to pove, potem mi pa sporoči!

*

Velecenjeni gospod Doropoljski!

Ko sem Vam zadnjič pisala, sem Vam poročala, da je moj bratec v Srbiji kot ujetnik. Sedaj ni več tam! Nahaja se v Italiji blizu mesta Potenze. Po jako težavni poti skozi vso Albanijo in Macedonijo se je zopet oglašil po petih mesecih. Povišan je tudi v poročnika. Moj papa je pa v Ljubljani v službi. Tako sva sami z mamo doma. Pri nas je pa tudi moja triletna sestrična Alica, ki je že v zgodnji mladosti izgubila mamico. Njen papa je pa v vojni. V šoli mi gre prav dobro. Komaj čakam izpričevala!

Viljudno Vas pozdravlja

Irma Benčinova,
učenka v Trstu

Odgovor:

Ljuba Irma!

Ko se vrne Tvoj brat — in upajmo, da se to po slavno dobojevanju vojni gotovo zgodi — bo znal veliko zanimivega povedati, kar je videl in doživel v svojem vojnem ujetništvu. Ti boš pa vse to lepo popisala in povedala meni, da o doživljajih Tvojega brata obvestim slovensko mladino v svojem kotičku. Želim samo, da bi se to kmalu zgodilo. — Tvojo sestrično Alico pa od srca pomilujem, ker ji je že v rani mladosti kruta smrt ugrabila edino mamico. Uboga, uboga Alica!

Dragi gospod!

Kako se kaj imate? Jaz prav dobro. Razložim Vam o tekočem šolskem letu. Gos. pod Ivan Petrič je naš razrednik. Dobrim učencem je jako dober, slabim pa jako strog. Dne 29. januarja smo dobili izpričevala. Bil sem z njim zadovoljen. Drugo četrtletje se hočem poboljšati.

Pozdravlja Vas zvesti prijatelj

Stanislav Jesih
v Sp. Šiški.

Odgovor:

Ljubi Stanislav!

Kako se imam? Pač tako, kakor hočejo sedanje razmere. Mislim, da tudi v Šiški ni drugače. Časih je bilo tam veselo in živahno. Ali je še sedaj tako? — Glej, da boš tudi ob koncu leta zadovoljen. Pozdravi gospoda učitelja!

Iz mojega koša.

Slovenec sem, Slovenec bom,
do smrti lubil bom svoj dom!

Junaška je slovenska pest,
a čista bodi naša vest!

Resnica tebi sveta bodi,
dejanja ljudska s srcem sodi!

Lahkó je grajati, tožiti,
težkó, vsakomur ugoditi!

Z modrostjo oborožen um
ti spremljaj volja in pogum!

Dolžnost te kliče; tamkaj stoj,
mož bodi — pa se nič ne boj!

Naloga vsem kotičkarjem.

Bliža se praznik Vseh svetnikov in Ver-nih duš dan, ko se svojih dragih, ki so nam umrli, tako iskreno spominjamo. — (Opozar-jam vas na krasno pesem našega miljenca Simona Gregorčiča „Vseh mrtvih dan!“) Opi-šite mi tiste dneve! Najlepši spis potem pri-občim v svojem kotičku — morda jih tudi več, kakor bodo že lepi po vsebini in obliki!

Kotičkove risbe.

Viljem Ogorelec:

Grad kneza Braslava